

Izpred upravnega sodišča.

Zakon ne izključuje pristojbinske prostosti za trgovsko dopisovanje (tar. t. 69 in § 16 e) prist. zak.) pri tistih trgovinah, ki ne spadajo pod obrtni red in ki glede njih ne velja priglasilna dolžnost po §-ih 11 in 12 obrt. reda. — Če je za drugi namen, da se skupno vnovčijo lastni pridelki njenih članov, potem ni zavezana, to svojo trgovino priglasiti obrtnemu oblastvu, je pa vendar glede dopisovanja, služkega le-tej njeni trgovini, deležna pristojbinske prostosti za trgovsko dopisovanje.

C. kr. upravno sodišče je na pritožbo M. Ivančiča v Svetji, ki ga je zastopal dr. St. Lapajne, odvetnik na Dunaju, proti odločbi c. kr. finančnega ministrstva od 23. aprila 1909 št. 25.560 zaradi pristojbine od dobavne pogodbe po javni ustni razpravi dne 18. januarja 1910 spoznalo za pravo:

Izpodbijana odločba se zaradi nezakonitosti razveljavlja.

Razlogi.

Z izpodbijano odločbo se je potrdila dodatna pristojbina, katera se je zahtevala po tar. t. 69 in §-u 16 e) prist. zak. in sicer od pogodbe za dobavo mleka, ki je bila sklenjena med pritožiteljem in mlekarsko zadrugo v Svetji potom sklepnih pisem, zlasti tudi od sklepnega pisma z dne 8. oktobra 1905, enostransko podpisanega po zadrugi. Pritožitelj je zahteval pristojbinsko prostost za trgovsko dopisovanje, tega pa finančna uprava ni pripoznala, in sicer iz razloga, da mlekarska zadruga, ko je izdala nasprotno sklepno pismo, tisti čas ni imela obrtnega lista za trgovino z mlekom, in se je torej ne da smatrati za trgujočo in obrtujočo.

V izpodbijani odločbi ministrstva se je še dodalo, da je za zavezo pritožiteljevo k pristojbini od nasprotnega sklepnega pisma, utemeljeno v §-u 64 št. 1 *lit. b* in 68 št. 1 prist. zak., brez pomena, ali je pritožitelj vedel, da nasprotni pogodnici manjka kvalifikacija trgujoče in obrtujoče osebe, ali pa tega ni vedel.

Glasom sklepnega in protisklepnega pisma se je mlekarska zadruga zavezala, da bode skozi 10 let svoje mleko pritožitelju oddajala, in sicer najmanj 1000 litrov na dan od družega leta

naprej. Cena je bila določena za en liter $10\frac{1}{2}$, eventualno 11 vinarjev. Pogodba se smatra za podaljšano, če ena ali druga stranka eno leto pred potekom pogodbenega razmerja ne odpove.

Glasom poizvedeb mlekarska zadruga do 18. decembra 1908 ni bila priglasila trgovine z mlekom pri okrajnem glavarstvu kakor obrtnem oblastvu. Upravno sodišče je spoznalo, da je izpodbijana odločba v tem oziru neutemeljena, ker se v njej iz dejstva, da zadruga trgovine z mlekom ni bila pri obrtnem oblastvu priglasila, izvaja, da ne obstoja zakonita ugodnost za trgovsko dopisovanje.

§ 9 zakona od 29. februarja 1864 drž. zak. št. 20 izreka, da je dopisovanje med trgovci in obrtniki o predmetih trgovine in obrata med seboj in z drugimi osebami pogojno pristojbine prosto, ako vsebuje pravni, na to se nanašajoči posel. Vprašanje je, ali protisklepno pismo, ki ga je mlekarska zadruga radi oddaje mleka pritožitelju doposlala, spada med dopisovanje trgovcev, ki je po tem zakonu pristojbine oproščeno. Finančna uprava zanika to vprašanje, ker mlekarska zadruga ni bila trgovine z mlekom priglasila obrtnemu oblastvu.

Toda zakon ne dovoljuje pristojbinske prostosti trgovskega dopisovanja samo dopisovanju tistih trgovcev, ki morajo svojo trgovino po zakonu priglasiti obrtnemu oblastvu in jo tudi v resnici priglasijo. Zakon ni hotel izključiti pristojbinske prostosti tistih trgovin, ki ne spadajo pod obrtni red, ki glede njih torej ne velja priglasična dolžnost v zmislu §-ov 11 in 12 obrt. reda.

Tudi za trgovine, ki niso dolžne priglasiti se, spada dopisovanje, s katerim se zlasti ponudbe stavijo in sprejemajo, k neizogibnim potrebностям obrata. Ovire, ki bi nastale potreb-nemu prostemu razvoju trgovskega dopisovanja, vsled nepogojne pristojbinske dolžnosti, hotel je navedeni zakon odstraniti ne le za trgovine, ki spadajo pod obrtni red, temveč tudi za trgovine, ki pod obrtni red ne spadajo.

Le če bi bilo res, da mlekarska zadruga glede oddaje mleka spada sploh pod obrtni red, mogla bi priglasiitev trgovine z mlekom kakor pogoj zanjo kot stranko, ki ima zakonito prodajo blaga, priti v poštev tudi za vprašanje o pristojbinski prostosti njenega dopisovanja. Finančna uprava pa sploh ni pretresala vprašanja, ali mlekarska zadruga glede njene oddaje mleka sploh spada

pod obrtni red. To bi ne bilo, če bi bilo ugotovljeno, da mlekarska zadruga po svojih pravilih oddaja izključno le mleko, ki je proizvajajo in oddajajo njeni člani, da jo je torej smatrati za združenje v svrhu samopomoči, katero ima le edino ta namen, da oskrbuje prodajo mleka za svoje člane.

Zadružno združenje s tem omejenim smotrom ne spada glede prodaje mleka, ki se proizvaja v poljedelstvu članov, pod obrtni red, ker takšno združenje nikakor nima namena, da bi za sebe doseglo dobiček iz prodaje blaga, ampak ima le izključni namen, da oskrbuje v korist svojih članov prodajo mleka, ki ga dobi iz poljedelskih obratov svojih članov. Kakor torej posamezni člani glede prodaje mleka ne spadajo pod obrtni red (čl. 5 *lit. a*) razglas. pat. k obrt. redu), tako tudi za zadružno prodajo mleka, ker jej nedostaje namen dobička in ker nima znaka obrtnega obrata v zmislu čl. 4 razglas. pat. k obrt. r., ne bi veljala zglasilna dolžnost po zmislu § 11 in 12 obrtnega reda.

Finančna uprava pa ni v tem oziru ničesar ugotovila, osebno ne glede vprašanja, ali mlekarska zadruga prodaja tudi mleko, ki ne prihaja iz poljedelstva njenih članov. Če bi pa bilo res, da je mlekarska zadruga le združenje v ta namen, da se skupno vnovčijo lastni poljedelski pridelki njenih članov, potem bi sicer ne spadala pod obrtni red, bi torej ne bila zavezana, trgovino z mlekom priglasiti obrtnemu oblastvu, bila bi pa vendarle glede dopisovanja, služočega prodaji mleka, deležna pristojbinske prostosti za trgovsko dopisovanje.

V tem slučaju prevzema zadruga mleko od svojih članov in prodaja to mleko. Izvršuje torej neko vrsto izmenjave blaga, ki je pač znak trgovine. Ne da se torej tajiti, da zadruga spada med trgujoče, ako tudi glede na to, da izvršuje obrt le za člane in da ne išče samostojnega dobička za sebe, ne spada pod predpise obrtnega reda po besedilu zakona od 5. febr. 1907 št. 26 drž. zak.

Finančna uprava se je v svoji odločbi postavila na napačno stališče, da edino-le tisti trgovski obrti uživajo zakonito ugodnost pristojbinske olajšave za trgovsko dopisovanje, ki so dolžni priglasiti se v zmislu obrt. reda (§ 11, 12) in ki so v resnici tudi priglašeni obrtnemu oblastvu. Ta nazor pa nima v zakonu temelja in bilo je torej izpodbijano odločbo radi nezakovitosti razveljaviti po §-u 7 zakona z dne 22. okt. 1875 št. 36 drž. zak. iz l. 1876.
